

Toplum ve Sosyal Hizmet

ISSN: 2147-3374 / E-ISSN: 2602-280X

Araştırma Makalesi / Research Article

Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Benlik Saygısı ile Yaşlanma Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Examination of the Relationship Between Gender Perception and Self-Esteem with Aging Anxiety

Ahmet DEMİR¹, Burcu TÜRK²

¹ Doktora Öğrencisi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hamidiye Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Klinik Psikoloji ABD, psk.ahmetdemir@outlook.com, ORCID: 0000-0002-7493-010X

² Doç Dr., İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, b.turk@iku.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3290-5886

Başvuru: 22.03.2024
Kabul: 17.04.2025

Atıf: Demir, A. ve Türk, B. (2025). Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Benlik Saygısı ile Yaşlanma Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 36(2), 275-298
DOI: 10.33417/tsh.1457234

ÖZ

Bu çalışmanın amacı toplumsal cinsiyet algısı ve benlik saygısı ile yaşlanma kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmanın örneklemini 2023 yılı mayıs-eylül tarihleri arasında gönüllü olarak çalışmaya katılan 18-65 yaş 410 kişi oluşturmaktadır. Katılımcılara Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği (TCAÖ), İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği (İBBSÖ) ve İlişkisel Yaşlanma Kaygısı Ölçeği (İYKÖ) uygulanmıştır. Elde edilen veriler IBM SPSS – 25 istatistik programıyla analiz edilmiş olup veriler normal dağılım gösterdiği için değişkenler arası ilişkiye Pearson Korelasyonu ile bakılmıştır. Değişkenler arası yordayıcılık analizlerinde ise çoklu doğrusal regresyon analizleri uygulanmıştır. Elde edilen bulgularda benlik saygısı total puanı ile ilişkisel yaşlanma kaygısı, kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısı ve yaşlılara karşı kolektif yakınlık puanları arasında negatif yönlü ilişki olduğu görülmüştür. Katılımcıların toplumsal cinsiyet algısı ile kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısı ve ilişkisel yaşlanma kaygısı puanları arasında bir ilişki tespit edilmemiş yaşlılara karşı kolektif yakınlık puanları arasında ise pozitif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca toplumsal cinsiyet algısı ve benlik saygısı puanlarının kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısı, ilişkisel yaşlanma kaygısı ve yaşlılara karşı kolektif yakınlık puanlarını bütün olarak yordadığı görülmüştür. Elde edilen bulgular ilgili literatür ile tartışılmıştır. Çalışmanın bulgularının, bireylerin yaşlanmaya yönelik kaygılarını daha iyi anlamaya, toplumsal cinsiyetin ve benlik saygısının bu süreçteki etkilerini açıklamaya katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Yaşlanma Kaygısı, Toplumsal Cinsiyet, Benlik Saygısı

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship between gender perception and self-esteem with anxiety about aging. The sample of the study consists of 410 people aged 18-65 who voluntarily participated in the study between May and September 2023. Sociodemographic information form, Gender Perception Scale (TCAS), Two-Dimensional Self-Esteem Scale (RIBSS) and Relational Aging Anxiety Scale (REAS) were applied to the participants. The data obtained were analyzed using the IBM SPSS – 25 statistical program, and since the data showed a normal distribution, the relationship between the variables was examined using Pearson correlation. Multiple linear regression analyses were applied in the prediction analyzes between variables. The results showed that there was a negative relationship between the total self-esteem score and the scores of relational aging anxiety, personal internalized aging anxiety and collective affinity for older people. No relationship was found between the participants'

* Bu çalışma, ilk yazarın 2024 yılında Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde tamamladığı "Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Benlik Saygısı ile Yaşlanma Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

gender perceptions and their scores on personal internalized aging anxiety and relational aging anxiety, while a weak positive relationship was found with their scores on collective affinity for older people scores. In addition, gender perception and self-esteem scores were found to predict personal internalized anxiety about aging, relational aging anxiety and collective affinity for older people scores. Results were discussed in relation to the relevant literature. The results of the study are expected to contribute to a better understanding of individuals' anxiety about aging and to explain the impact of gender perceptions and self-esteem in this process.

Keywords: Aging Anxiety, Gender, Self-Esteem

GİRİŞ

Geçmişte yapılan çalışmalarda ihmal edilen fakat dünya nüfusunun günden güne yaşlanmasıyla birlikte günümüzde yürütülen çalışmaların odağında daha çok yer almaya başlayan yaşlanma kaygısı (Lynch, 2000), kısaca bireylerin yaşlanmayla ilgili olarak kaygıları veya korkuları şeklinde tanımlanmaktadır (Lasher ve Faulkender, 1993; Lynch, 2000). Yaşlanma sürecinde fiziksel değişimlerin yanı sıra mental ve sosyal işlevlerde meydana gelen değişimler, bireyler tarafından genellikle olumsuz karşılanabilmektedir (Göktürk, Okuyan ve Yaşayan, 2021). Yaşlanma kaygısı çatı kavram olarak, yaşlanma sürecine dair fiziksel, psikolojik, sosyolojik vb. alanlardaki çeşitli yitimlere dair endişeleri ve olumsuz duyguları içermektedir (Lasher ve Faulkender, 1993).

Bireylerin fiziksel ve psikolojik özellikleri, ekonomik koşulları, toplumun gelişmişliği gibi etmenler bireylerin yaşlılığa ve yaşlanmaya yönelik bakışlarını etkilemektedir (Akpınar, 2021). Bireylerin yaşlılığa dair kaygılarını etkileyen önemli faktörlerden biri toplumdur. Toplumu oluşturan bireylerin, cinsiyetlerine göre yaşlanmaya ilişkin bakış açıları arasında farklılıklar olduğu çeşitli çalışmalarca ortaya konmuştur (Cummings, Kropf ve DeWeaver, 2000; McConatha, vd., 2004; Stein, 1995). Canatan (2012) göre erkek ve kadınların yaşlanma sürecindeki farklılıklarını biyolojik özellikler üzerinden açıklamak yeterli değildir. Biyolojik özelliklerin yanında özellikle toplumsal roller açıdan kadının erkeğe göre dezavantajlı konumda olması gibi durumlar yaşlanma döneminde de etkisini gösterebilmektedir. Cinsiyetlere atfedilen sosyal olarak beklenen rol ve sorumluluklar toplumsal cinsiyet kavramını oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri birçok faktör tarafından belirlenmekte ve yaşamın farklı dönemlerinde farklı yollar ile bireylerin yaşamlarını etkilemektedir (Akın, 2007).

Toplumsal cinsiyet, toplumun kadın ve erkekten beklediği davranışlar, roller ve bu bireyleri nasıl gördüğü ve algıladığıyla doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda, toplumsal cinsiyet algısı, toplumda kadınlık ve erkekliliğin nasıl şekillendiğini ve bu kavramların nasıl anlaşıldığını gösterir (Özdemir, 2019). Toplum içerisinde yaş ve toplumsal cinsiyet süreklilik halinde beraber üretilmekte ve karşılıklı olarak birbirinden etkilenmektedir (Pamuk, 2018). Yalnızlık, yoksulluk, medeni durum gibi değişkenlerle ilişkili olarak atfedilen toplumsal cinsiyete dair kalıp yargılar, yaşlılık döneminde de bireylerin yaşamlarını etkilemekte bu dönemde özellikle kadınlar toplumsal cinsiyetin getirdiği yargılar ile mücadele etmek zorunda kalabilmektedir (Irmak ve Artan, 2018). Cumming vd. (2000) yürüttükleri çalışmalarında kadınların erkeklerle karşılaştırıldığında yaşlanmayla ilişkili olarak daha fazla olumsuz düşüncelere sahip oldukları ve daha yüksek düzeyde kaygılandıklarını ortaya koymuş bunu etkileyen etmenlerin ise toplumsal bağlamda kadınların dezavantajlı konumda bırakıldığı durumlar olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan başka bir araştırmada ise kadınların yaşlanmaya dair kaygılarının daha çok fiziksel ve dış görünüme dair kaygıları içerirken erkeklerin yaşlanmaya dair kaygılarının daha çok mesleki ve ekonomik kayıplara dair kaygıları içerdiği ortaya konmuştur (Lasher ve Faulkender, 1993). Bu araştırmalar ışığında toplumsal cinsiyete dair beklenen rollerin özellikle kadınlar olmak üzere hem kadın hem de erkeklerin yaşlanma sürecine dair kaygılarını etkilediği

söylenabilir. Toplumsal cinsiyetin beraberinde getirdiği avantajlı ve dezavantajlı durumlar bireylerin yaşlanma süreçlerini etkilemekte; kadın ve erkeklerin yaşlanmaya dair kaygılarıyla ilişkili olarak toplumsal cinsiyeti oluşturan faktörler değişebilmektedir (Cummings vd., 2000; Irmak ve Artan, 2018).

Çalışmaya dahil edilmiş diğer bir değişken olan benlik saygısı, kişinin kendisine yönelik olarak inşa ettiği pozitif ve negatif tutumların tümü olarak tanımlanmaktadır. Başka bir açıdan bakıldığında, bireylerin kendileriyle ilgili düşüncelerinin bütünü, kendilerini nasıl tanımladıkları ve değerlendirdiklerine dair bir çerçeve sunan benliğe yönelik beğeni düzeyi olarak tanımlanabilir (Yıldırım, 2016). Tafarodi ve Swann (1995), benlik saygısını kendini sevmeye ve öz-yeterlik olmak üzere iki ana boyutta incelemekte olup kendini sevmeye, bireyin kendisini değerli ve olumlu bir şekilde değerlendirmesini ifade etmektedir. Kendini sevmeye düzeyinin yüksek olması, bireyin sosyal ortamlarda olumlu etkiler yaratmasını, rahat hissetmesini ve kendini kabul etmesini sağlarken aksine kendini sevmeye düzeyinin düşük olması ise bireyin kendisini küçük ve değersiz görmesine, bu da sosyal ortamlarda yetersizlik yaşamasına yol açmaktadır (Doğan ve Eryılmaz, 2013; Tafarodi ve Swann, 2001). Öz yeterlik ise kişinin kendisini yeterli, etkili ve kontrol sahibi olarak görme duygusudur. Bu, bireyin hedeflerine ulaşma ve istenilen sonuçları elde etme sürecinde kendisine yönelik sahip olduğu olumlu veya olumsuz tutumları yansıtır. Öz yeterlik düzeyinin yüksek olması, birey üzerinde genellikle olumlu bir etki yaratmakta ve onun başarıya olan inancını pekiştirmektedir (Doğan ve Eryılmaz, 2013; Tafarodi ve Swann 1995; 2001). Benlik saygısı, bireylerin düşünme becerilerine, yaşam zorluklarıyla başa çıkma yeteneğine ve kendilerini değerli hissetme gibi unsurlara verdiği önemle şekillenmektedir. Bu saygı, bireylerin ihtiyaç ve arzularını dile getirme hakkına sahip olduklarına olan inançla yaşamdan tatmin olmalarını sağlamaktadır (Campbell, 1990). Yaşlanma sürecinde benlik saygısı, çeşitli faktörlerle etkileşime girerek bireylerin yaşlanma kaygısını artırmaktadır (Bergman ve Bodner, 2022). Yawer vd. (2022) yaptıkları çalışmada bireylerin benlik saygısı düzeyleri ile yaşlanma kaygısı düzeyleri arasında ilişki bulunmuş, bireylerin benlik saygısı düzeylerinin artmasının yaşlanmaya dair kaygılarında azaltıcı yönde etki ettiği üzerinde durmuşlardır. Bergman ve Bodner (2022) yaşlılık dönemi öncesi bireyleri dahil ettikleri çalışmalarında benlik saygısının yaşlanmaya yönelik kaygılarla ilişkili olduğunu ek olarak bireylerin benlik saygısı düzeylerinin yüksek olmasının yaşlılığa dair kaygılarda hafifletici yönde etkisi olduğunu ortaya koymuşlardır.

Araştırmalar, yaşlanma kaygısının bireylerde psikolojik stres, yeme bozukluğu, depresyon, beden imajında bozulma gibi çeşitli psikolojik sorunların ortaya çıkmasında etkili bir faktör olabileceğini göstermiştir (Bodner, Bergman, Shiloh-Levin ve Hoffman, 2021; Bergman ve Segel-Karpas, 2011; Gendron ve Lydecker, 2016; Harris ve Dolinger, 2003; Watkins, Coates ve Ferroni, 1998). Ayrıca günümüzde estetik cerrahi, yaşlanma kaygısını hafifletmek ve genç görünümü korumak amacıyla giderek daha fazla tercih edilen bir tıbbi girişim haline gelmiştir. Medyanın bu alana ilişkin sunduğu bilgiler, özellikle kadınlar olmak üzere bireylerin beden memnuniyeti, dış görünüş algıları ve yaşlanma ile ilgili endişeleri üzerinde belirgin bir etkiye sahiptir. Toplumsal cinsiyet rollerinin bu

süreçteki belirleyici etkisi, estetik cerrahiye olan yaklaşımı ve tercihleri de önemli ölçüde yönlendirmektedir (Saxena ve Shukla, 2016; Slevic ve Teggeman, 2010; Wu, Mulkens ve Alleva, 2022). Toplumsal cinsiyet faktörünün yanı sıra benlik saygısı yüksek olan bireyler yaşlanma sürecine dair daha az kaygı yaşarken, bireyin benlik saygısını destekleyen ve duygusal sağlığını güçlendiren yaklaşımların, yaşlanma kaygısını hafifletmede önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Kim ve Lee, 2007; Lee, 2021). Bu bağlamda toplumsal cinsiyet algısı ve benlik saygısı ile yaşlanma kaygısı arasındaki ilişkiyi anlamak, bireylerin yaşlanma sürecinde karşılaştıkları psikolojik ve sosyal etkileri değerlendirebilmek için önemli olduğu düşünülmüştür. Toplumsal cinsiyet normları, kadınlar ve erkekler için yaşlanma sürecine dair farklı beklentiler ve baskılar oluşturabilmektedir (Pamuk, 2018). Bu süreçte benlik saygısı, bireylerin yaşlanma kaygısını şekillendiren önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır (Bergman ve Bodner, 2022). Yaşlanma kaygısının altında yatan dinamikleri anlamak, bireylerin bu süreçte karşılaştığı psikolojik ve sosyal zorluklara yönelik etkili destek ve müdahalelerin geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Ayrıca, toplumsal cinsiyet normlarının sorgulanması ve bireylerin benlik saygısını güçlendiren yaklaşımların benimsenmesi, yaşlanma sürecine dair daha olumlu bir bakış açısı geliştirilmesi için önemli bir adım olabileceği düşünülmüştür. Bunların yanı sıra hem yerli hem yabancı literatürde üç değişkenin bir arada incelendiğini bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bilgilerden yola çıkarak yaşlanmaya dair kaygısının toplumsal cinsiyet algısı ve benlik saygısı ile arasındaki ilişkinin incelenerek literatürdeki bir boşluğun doldurulması açısından önemli olduğu düşünülmüştür. Ayrıca bu araştırma, yaşlanma kaygısının toplumsal cinsiyet ve benlik saygısı ile nasıl etkileşime girdiğini göstererek, gelecekteki çalışmalara yönelik önerilerde bulunulması açısından da önemli bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Yukarıda değinilen bilgiler ışığında bu çalışmanın amacı, 18-65 yaş arasındaki bireylerde toplumsal cinsiyet algısı ve benlik saygısı ile yaşlanma kaygısı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmada öncelikli olarak bu değişkenler arasındaki ilişki değerlendirilecek, ardından toplumsal cinsiyet algısı ve benlik saygısının yaşlanma kaygısı üzerindeki etkileri ele alınacaktır. Toplumsal cinsiyet algısının daha olumlu ve benlik saygısı daha yüksek bireylerde yaşlanma kaygısının daha düşük olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda bireylerin toplumsal cinsiyet algısının olumlu yani eşitlikçi olup olmamasının ve benlik saygısı düzeylerinin yaşlanma kaygısını ne düzeyde etkilediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Yerli literatürde yaşlanma kaygısının çalışıldığı araştırmaların oldukça az sayıda olduğu dikkati çekmiştir (Göktürk vd., 2021; Öno, 2013; Taşdemir, 2020). Ülkemizde yapılan az sayıdaki çalışmada, toplumsal cinsiyetin bireylerin yaşlanmaya dair tutum ve algıları üzerindeki etkisi belirtilse de (Irmak ve Artan, 2018; Pamuk, 2018), doğrudan yaşlanma kaygısı değişkeniyle korelasyon ve etki açısından incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca, benlik saygısının da bu çalışmada yer alması, değişkenlerin ilişkisini daha kapsamlı bir şekilde ele almak açısından önemli bir katkı sağladığı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Bu çalışmada değişkenler arasındaki ilişkiler ve değişkenlerin birinden yola çıkarak diğer değişkenlerin yordanmaya çalışıldığı yordayıcı korelasyonel tarama deseni kullanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2014). Çalışmanın evrenini, Türkiye’de yaşayan 18-65 yaş arası yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme daha geniş bir katılımcı grubu dahil edebilmek amacıyla 18 yaş ve üzeri ile 65 yaş altındaki bireyler seçilmiştir. Katılım kriterleri, 18 yaşından büyük olmak, 65 yaşını doldurmamış olmak, okuryazar ve en az ilkokul mezunu olmak, aynı zamanda araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmek şeklinde belirlenmiştir. Örneklem yöntemi olarak uygun örnekleme yöntemi tercih edilmiş olup uygun örnekleme, çalışmanın amacıyla uyumlu olarak katılımcılara kolay ulaşabilen ve zaman, ekonomik vb. faktörler açısından avantajlı olan bir örnekleme yöntemidir (Gürbüz ve Şahin, 2014).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Türkiye’de 18-65 yaş arası nüfus 54.375.602 kişidir (TÜİK, Erişim Tarihi: 1 Kasım 2022). Evreni temsil edecek uygun örneklem büyüklüğünü belirlemek için “Bilimsel Anketler İçin Örneklem Sayısı Hesaplama Programı (Excel)” kullanılmış ve %5 hata payı ile örneklem büyüklüğü 384 olarak hesaplanmıştır (Erdoğan, 2020). Bu doğrultuda, çalışmanın örnekleminin, evreni temsil etme yeterliliğine sahip olduğu kabul edilmiştir.

Çalışmada kullanılan Sosyo-Demografik Bilgi Formu, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği (TCAÖ), İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği (İBBSÖ) ve İlişkisel Yaşlanma Kaygısı Ölçeği (İYKÖ) ölçekleri, Google Forms aracılığıyla çevrimiçi ortama aktarılmış ve gönüllü katılımcılara sosyal medya platformları üzerinden ulaştırılmıştır. Katılımcılar, paylaşılan Google Forms bağlantısına tıkladıklarında ilk olarak bilgilendirilmiş onam formunu incelemiş ve çalışmaya katılmayı kabul etmeleri durumunda “Bu çalışmaya katılmayı onaylıyorum” seçeneğini işaretlemişlerdir. Onay işlemini tamamladıktan sonra, sırasıyla sosyo-demografik bilgi formu ve ölçeklerin yer aldığı bölümlere erişim sağlamışlar olup çalışmaya 412 gönüllü birey katılım sağlamıştır. Ancak, katılımcılardan ikisi yaşlarının 18-65 yaş aralığında olmaması nedeniyle çalışma dışında bırakılmıştır. Sonuç olarak çalışmanın örneklemini 2023 yılı mayıs-eylül tarihleri arasında gönüllü olarak çalışmaya katılan ve dışlama kriterlerine uygun bulunan 410 kişi oluşturmaktadır.

Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların demografik bilgilerini toplamak amacıyla sosyo-demografik bilgi sorularının olduğu ve araştırmacı tarafından geliştirilmiş soru formudur. Formda 14 soru bulunmakta olup içeriğinde kişisel bilgi soruları ve yaşlı bireylerle aynı evde yaşama durumu ve süresi, yaşlı bireylerin bakımında görev almak isteyip istememe gibi sorular yer almaktadır. Katılımcıların kiminle yaşadığı sorusuna verdiği yanıtlarda uç değerler bulunması; dengeli dağılım göstermemesi dolayısıyla bu soru çıkartılmış daha önce yaşlı bireylerle yaşama durumu sorusu da süre sorusuna dahil edilerek analizler gerçekleştirilmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği (TCAÖ)

Geliştirilmesi, güvenirlik ve geçerlilik çalışmaları Altınova ve Duyan (2013) tarafından yapılan bu ölçek formu 25 madde içermektedir. Bireylerin toplumsal cinsiyet algılarının değerlendirilmesi için öz bildirim türünde uygulanan bu ölçek 5'li likert tipi bir ölçektir. Tersten puanlanan maddeler 2., 4., 6., 9., 10., 12., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 24. ve 25. maddelerdir. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 125; minimum puan 25'tir. Alınan yüksek puanlar bireylerin toplumsal cinsiyet algısının olumlu olduğunu göstermektedir. Toplumsal cinsiyet algısının olumlu olması bireylerin daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet algıları olduğuna işaret etmektedir. Ölçeğin güvenirlik Cronbach alfa katsayısı .87 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise ölçeğin Cronbach alfa değeri .93 olarak saptanmıştır.

İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği (İBBSÖ)

İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeği (İBBSÖ), 16 madde içeren Kendini Sevme ve Öz Yeterlik alt boyutlarından oluşan iki boyutlu 5'li likert tipi bir ölçektir. Bu ölçekte 1, 6, 7, 8, 10, 13, 15 ve 16. maddeler ters kodlanmaktadır. Kendini sevmek alt boyutunda 1, 3, 5, 6, 7, 9, 11 ve 15; öz yeterlik alt boyutunda 2, 4, 8, 10, 12, 13, 14 ve 16. maddeler bulunmaktadır. Kadın katılımcılarda Kendini Sevme alt boyutunda Cronbach alfa katsayısı .83, Öz Yeterlik alt boyutunda .90; erkekler için Kendini Sevme alt boyutunda .82, Öz Yeterlik alt boyutunda ise .90 olarak bulunmuştur (Tafarodi ve Swann, 2001). Ölçeğin Türkçeye uyarlanma çalışmasını Doğan (2011) yapmış; Cronbach alfa katsayısı Kendini sevmek alt boyutunda 0.83, Öz yeterlik alt boyutunda ise 0.74 olarak saptamıştır. Yorumlama alt boyutlardan alınan puanın artması ile orantılı olarak yapılmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan benlik saygısı puanı olarak değerlendirilmektedir (Doğan, 2011). Bu çalışmada ise ölçeğin cronbach alfa değeri .92 bulunmuş; alt boyut Kendini Sevme için .90; Öz yeterlik için .85 olarak saptanmıştır.

İlişkisel Yaşlanma Kaygısı Ölçeği (İYKÖ)

Üç alt boyuttan oluşan 5'li likert tipi olan bu ölçek 16 maddeden oluşmaktadır. Orijinali Gendron, Inker, Andricosky ve Zanjani (2020) geliştirilmiş olup ölçeğin Cronbach alfa katsayısı .88 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlanma çalışması ise Çay, Yanardağ ve Zubaroğlu Yanardağ (2023) tarafından gerçekleştirilmiş; Cronbach alfa katsayısı .90 bulunmuştur. Kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısı alt boyutunda Cronbach alfa katsayısı .74; yaşlılara karşı kolektif yakınlık .91; ilişkisel yaşlanma kaygısı alt boyutunda .83 olarak saptanmıştır. Bireylerin kendi yaşlanma süreçleriyle ilişkili kaygıları içeren kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısı alt boyutunu 3., 4., 6., 9. ve 11. maddeler oluşturmakta ve 3. ve 11. maddeler ters puanlanmaktadır. Alınan yüksek puanlar kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısının arttığı şeklinde değerlendirilmektedir. Bireylerin yaşlı insanlarla ilişkilendirilen kaygıları içeren yaşlılara karşı kolektif yakınlık alt boyutu 1., 2., 5., 7. ve 10. maddelerden oluşmakta ve ters kodlanan maddeler bulunmamaktadır. Yüksek puanlar kişilerin yaşlılara karşı kolektif yakınlıklarının düştüğü şeklinde değerlendirilmektedir. Yaşlılıkta olası yaşayacakları dışlanma durumlarına dair kaygıları içeren ve 8., 12., 13., 14., 15. ve 16. Maddelerden oluşan ilişkisel yaşlanma kaygısı alt boyutunda ise 8. ve 13. maddeler ters kodlanmaktadır. Bu alt

boyutta alınan yüksek puanlar kişilerin ilişkisel yaşlanma kaygısı düzeylerinin arttığı şeklinde değerlendirilmektedir. Bu çalışmada Cronbach alfa değeri ilişkisel yaşlanma kaygısı alt boyutunda .87, kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısında 0.75, yaşlılara karşı kolektif yakınlıkta 0.91 saptanmıştır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada veri toplanmadan önce Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan izinler alınmış olup kullanılan ölçekler Google Forms'a aktararak farklı sosyal medya platformları üzerinden gönüllü katılımcılara ulaştırılmıştır. 412 kişiden veri toplanılmış fakat dışlama kriterleri uygulanarak 410 kişi çalışmaya dahil edilmiştir. Veri analizinde SPSS 25 istatistik programı kullanılmıştır. İlk adımda örneklemin sosyo-demografik değişkenlerinin frekans ve yüzdelik değerlerine ilişkin analizler gerçekleştirilmiş sonrasında ölçeklere ait ortalamalar, standart sapmalar ve maksimum, minimum değerleri incelenmiştir. Hipotezler doğrultusunda analizler gerçekleştirilmeden önce verilerin normal dağılıp dağılmadığına bakılmış normal dağılım verilerde verilerin gösterimi ortalama ve standart sapmalar şeklinde gösterilmiştir. Normal dağılım gösteren verilerde ilişkiye bakmak için Pearson Korelasyon analizi (Field, 2013) kullanılmıştır. Yordacılık analizleri için ise Çoklu Lineer Regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1: Sosyo-demografik değişkenlere dair tanımlayıcı analizler

Değişkenler	Grup	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	233	56.8
	Erkek	177	43.2
Yaş			
Ortalama±Ss		34.58±12.39	
En düşük-En yüksek		18-65	
Doğduğu Yer	Kentsel	321	78.3
	Kırsal	89	21.7
	Lise ve daha düşük eğitim	74	18.0
Eğitim Düzeyi	Üniversite	257	62.7
	Lisansüstü	79	19.3
	Evli	157	38.3
İlişki Durumu	İlişkim Var	101	24.6
	Bekar	152	37.1
	Tek Başına	70	17.1
Kiminle Yaşıyor	Arkadaş/Partner/Akraba	80	19.5
	Aile ile	260	63.4
İş Durumu	Çalışıyor	307	74.9
	Çalışmıyor	103	25.1
Ekonomik Durumunu Algılama	İyi	96	23.4
	Orta	236	57.6
	Kötü	78	19.0
Sağlığını Değerlendirme Durumu	Kötü	19	4.6
	Orta	118	28.8
	İyi	273	66.6
Psikolojik Yardım Alma Durumu	Evet	133	32.4

Tablo 1: Sosyo-demografik değişkenlere dair tanımlayıcı analizler (devamı)

Değişkenler	Grup	Frekans (n)	Yüzde (%)
65 yaş ve üzeri yaşlı ile yaşama süresi	Hayır	277	67.6
	Hiç Yaşamadım	171	41.7
	2 yıldan az	93	22.7
	3-5 yıl	44	10.7
	5-10 yıl	40	9.8
	10 yıldan fazla	62	15.1
65 yaş ve üzeri yaşlı bakımında görev alma isteği	Evet	87	21.2
	Hayır	323	78.8
	Toplam	410	100.0

Tablo 1’de katılımcıların sosyo-demografik değişkenlerinin frekans ve yüzdelik dağılımları verilmiştir. Cinsiyete göre katılımcıların %56.8 kadın ve %43.2 erkektir. Yaş ortalamaları 34.58 ± 12.39 olduğu görülmüştür. Kentte doğanlar %78.3; kırsalda doğanlar ise %21.7 oranındadır. Eğitim düzeyi değişkenine göre lise ve daha düşük eğitim düzeyindeki katılımcılar %18; üniversite mezunu olanlar %62.7 ve lisansüstü mezunu olanlar %19.3 oranındadır. Katılımcıların %38.3’ü evli; %24.6’sı ilişkisi olan; bekar olanların oranı ise %37.1’dir. Tek başına yaşayan katılımcılar %17.1; arkadaş/partner/akraba ile yaşayanlar %19.5; ailesiyle yaşayanlar %63.4 oranındadır. Çalışan katılımcıların oranı %74.9 ve çalışmayan katılımcıların oranı %25.1’dir. Katılımcılardan ekonomik durumunu iyi olarak değerlendirenlerin oranı %23.4; orta olarak değerlendirenlerin oranı %57.6; kötü olarak değerlendirenlerin oranı %19.0’dır. Katılımcılardan sağlık durumunu kötü olarak değerlendirenlerin oranı %4.6; orta olarak değerlendirenlerin oranı %28.8; iyi olarak değerlendirenlerin oranı %66.6’dır. Psikolojik yardım alan katılımcıların oranı %32.4 iken daha önce psikolojik yardım almayanlar %67.6 oranındadır. 65 yaş ve üzeri bireylerle hiç yaşamayanların oranı %41.7; 2 yıldan az yaşayanların oranı %22.7; 3-5 yıl arasında yaşayanların oranı %10.7; 5-10 yıl arasında yaşayanların oranı %9.8 ve 10 yıldan daha fazla yaşayanlar ise %15.1 oranındadır. 65 yaş ve üzeri bireylerin bakımında görev almak isteyenler %21.2 ve istemeyenler ise %78.8 oranındadır.

Tablo 2: Ölçeklere dair tanımlayıcı analizler

Ölçekler	n	X	ss	Minimum	Maksimum
TCAÖ	410	104.65	15.34	41	125
İBBSÖ Total	410	56.09	10.49	19	80
İBBSÖ Kendini Sevme	410	28.96	6.12	8	40
İBBSÖ Öz Yeterlik	410	27.13	5.23	10	40
Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı	410	13.97	3.88	5	25
İlişkisel Yaşlanma Kaygısı	410	15.53	4.05	6	30
Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık	410	12.10	3.98	5	25

Tablo 2’ye bakıldığında Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinde aritmetik ortalama 104.65 ± 15.34 olarak; İBBSÖ benlik saygısı puanlarına dair ortalama 56.09 ± 10.49 olarak, Kendini Sevme alt ölçeğinde ortalama 28.96 ± 6.12 , Öz Yeterlik alt ölçeğinde ortalama 27.13 ± 5.23 olarak bulunmuştur.

Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı puan ortalamaları 13.97 ± 3.88 , İlişkisel Yaşlanma Kaygısı puan ortalamaları 15.53 ± 4.05 , Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık puan ortalamaları 12.10 ± 3.98 olarak saptanmıştır. Minimum ve maksimum puanlar incelendiğinde sırasıyla Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinde minimum puan 41, maksimum puan 125; İki Boyutlu Benlik Saygısı Ölçeğinden benlik saygısı total puan minimum 19, maksimum 80; Kendini Sevme alt ölçeğinde minimum puan 8, maksimum puan 40; Öz Yeterlilik alt ölçeğinde alınan minimum puan 10, maksimum puan 40'tır. Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı alt ölçeğinde alınan minimum puan 5, maksimum puan 25; İlişkisel Yaşlanma Kaygısı alt ölçeğinde alınan minimum puan 6, maksimum puan 30; Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık alt ölçeğinde alınan minimum puan 5, maksimum puan ise 25'tir.

Çalışmanın değişkenlerinin arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla Pearson Korelasyon Analizi yapılmış olup bulgular Tablo 3 ve Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 3: Ölçeklere dair Pearson Korelasyon analizi bulguları

		Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı	İlişkisel Yaşlanma Kaygısı	Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık
İBBSÖ Total	r	-,462**	-,474**	-,258**
	p	,000	,000	,000
İBBSÖ Kendini Sevme	r	-,429**	-,467**	-,249**
	p	,000	,000	,000
İBBSÖ Öz Yeterlik	r	-,425**	-,404**	-,226**
	p	,000	,000	,000
TCAÖ	r	,057	-,045	,111*
	p	,248	,366	,024

*p < .05; **p < 0.01

Tablo 3 incelendiğinde İBBSÖ benlik saygısı total puanlarının, Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı alt boyut puanlarıyla arasında negatif yönlü orta şiddetli bir ilişki ($r = -,462$; $p < 0.001$), İlişkisel Yaşlanma Kaygısı alt boyutu puanlarıyla negatif yönlü orta şiddetli bir ilişki ($r = -,474$; $p < 0.001$), Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık alt boyutu puanlarıyla ise negatif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır ($r = -,258$; $p < 0.001$).

Kendini Sevme alt ölçeğinin Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı alt ölçeği puanları arasında negatif yönlü orta derecede ($r = -,429$; $p < 0.001$), İlişkisel Yaşlanma Kaygısı alt ölçeğiyle arasında negatif yönlü olarak orta derecede ($r = -,467$; $p < 0.001$), Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık alt ölçeği puanlarıyla ise negatif yönlü olarak zayıf bir ilişki tespit edilmiştir ($r = -,249$; $p < 0.001$). Öz Yeterlilik alt ölçeğinin Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı alt ölçeği ile arasında negatif yönlü olarak orta derecede ($r = -,425$; $p < 0.001$), İlişkisel Yaşlanma Kaygısı alt ölçeği ile arasında negatif yönlü olarak orta derecede ($r = -,404$; $p < 0.001$), Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık alt ölçeğiyle arasında ise negatif yönlü olarak zayıf bir ilişki saptanmıştır ($r = -,226$; $p < 0.001$). TCAÖ ile Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı alt ölçeği ($r = ,057$; $p > 0.001$) ve İlişkisel Yaşlanma Kaygısı alt boyutu ($r = -,045$; $p > 0.001$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. TCAÖ ile Yaşlılara Karşı Kolektif

Yakınlık alt ölçeğiyle arasında ilişki bulunmuş olup bu ilişki pozitif ve oldukça düşük düzeydedir ($r=,111$; $p=0.02$).

Tablo 4: TCAÖ ve İBBSÖ Ölçekleri Arasındaki Pearson Korelasyon analizi bulguları

		İBBSÖ	İBBSÖ Kendini Sevme	İBBSÖ Öz Yeterlik
TCAÖ	r	,060	,056	,055
	p	,224	,261	,262

*p <.05; **p <0.01; ***p<0,001

Tablo 4'e bakıldığında TCAÖ ile İBBSÖ, Kendini Sevme ve Öz Yeterlik alt ölçekleri arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır. TCAÖ ve İBBSÖ benlik saygısı total puanının Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı, İlişkisel Yaşlanma Kaygısı ve Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık alt ölçeklerini yordayıcılık analizine dair Çoklu Regresyon analiz sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 5: TCAÖ ve İBBSÖ Total Puanının Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı alt ölçeğini yordayıcılığına dair analizler

	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		t	p
	β	Std. Hata	Beta			
Sabit	21,411	1,441			14,858	,000
TCAÖ	,022	,011	,085		1,945	,052
İBBSÖ	-,173	,016	-,467		-10,660	,000***
R=0.47 R ² =0.22						
F(2,407)=57.68 p<0.001						

*p <.05; **p <0.01; ***p<0,001

Tablo 5'e bakıldığında, katılımcıların TCAÖ ve İBBSÖ benlik saygısı total puanının Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı ölçeğine etkisine dair oluşturulan model anlamlı bulunmuştur ($F(2,407)=57.68$; $p<0.001$). İBBSÖ ve TCAÖ, Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı ölçeğinin %22'sini açıklamaktadır ($R^2=0.22$). İBBSÖ'deki bir birimlik artış Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı Ölçeğinde 0.17 birimlik bir azalışa neden olduğu görülmektedir ($\beta= -,173$; $p<0.001$).

Tablo 6: TCAÖ ve İBBSÖ Total Puanının İlişkisel Yaşlanma Kaygısı alt ölçeğini yordayıcılığına dair analizler

	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		t	p
	β	Std. Hata	Beta			
Sabit	26,218	1,499			17,485	,000
TCAÖ	-,004	,012	-,016		-,374	,708
İBBSÖ	-,182	,017	-,473		-10,808	,000***
R=0.47 R ² =0.23						
F(2,407)=58.94 p<0.001						

*p <.05; **p <0.01; ***p<0,001

Tablo 6 incelendiğinde TCAÖ ve İBBSÖ benlik saygısı total puanının İlişkisel Yaşlanma Kaygısı alt ölçeğine olan etkisi üzerine oluşturulan modelin anlamlı olduğu görülmüştür ($F(2,407)=58.94$; $p<0.001$). İBBSÖ ve TCAÖ, İlişkisel Yaşlanma Kaygısı alt ölçeğinin %23'ünü açıklamaktadır ($R^2=0.23$). İBBSÖ'deki bir birimlik artış İlişkisel Yaşlanma Kaygısı alt ölçeğinde 0.18 birimlik bir azalışa sebep olduğu görülmektedir ($\beta = -.182$; $p<0.001$).

Tablo 7: TCAÖ ve İBBSÖ Total Puanının Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık Ölçeğini Yordayıcılığına dair analizler

	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Katsayılar Standartlaştırılmış Katsayılar	t	p
	β	Std. Hata	Beta		
Sabit	14,309	1,604		8,922	,000
TCAÖ	,033	,012	,127	2,677	,008**
İBBSÖ	-,101	,018	-,266	-5,591	,000***
R=0.29 R ² =0.08					
F(2,407)=18.38 p<0.001					

*p <0.05;**p <0.01;***p<0.001

Tablo 7 incelendiğinde TCAÖ ve İBBSÖ benlik saygısı total puanının Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık alt ölçeğine olan etkisine dair oluşturulan model anlamlıdır ($F(2,407)=18.38$; $p<0.001$). İBBSÖ ve TCAÖ, Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık alt ölçeğinin %8'ini açıkladığı görülmektedir ($R^2=0.08$). İBBSÖ'deki bir birimlik artış Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık alt ölçeğinde 0.101 birimlik bir azalışa ($\beta = -.101$; $p<0.001$); TCAÖ'deki bir birimlik artış Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık alt ölçeğinde 0.033 birimlik artışa neden olmaktadır ($\beta = ,033$; $p=0.008$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmanın amacı toplumsal cinsiyet algısı, benlik saygısı ve yaşlanma kaygısı arasındaki ilişkiyi incelemek ve toplumsal cinsiyet algısı ve benlik saygısının yaşlanma kaygısı üzerindeki etkisini araştırmaktır. Bu doğrultuda bu çalışmada korelasyon ve yordayıcılık analizleri gerçekleştirilmiştir. Hem yerli hem yabancı literatürde toplumsal cinsiyet algısı, benlik saygısı ve yaşlanma kaygısını bir arada inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda değişkenleri ele almak amacıyla daha önce yapılan çeşitli araştırmalara yer verilecektir.

İncelenen bulgularda İBBSÖ benlik saygısı total puanlarıyla Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı alt ölçeği ve İlişkisel Yaşlanma Kaygısı alt ölçeği arasında negatif yönlü orta şiddetli ilişki saptanırken Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık alt ölçeğiyle arasında negatif zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle katılımcıların benlik saygısı düzeyi arttıkça kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısı ve ilişkisel yaşlanma kaygısı düzeyleri azalırken; yaşlılara karşı kolektif yakınlıklarının arttığı söylenebilir. Literatüre bakıldığında benlik saygısı ile yaşlanma kaygısı arasında negatif yönlü ilişki ortaya koyan çeşitli çalışmalara rastlanmıştır (Benton, Christopher ve Walter, 2007; Bergman ve Bodner, 2022; Cho, 2020). Kim, Jung ve Lee (2021), başarılı bir yaşlanma sürecinin bireylerin yaşam memnuniyetinin artması, sosyal destek ihtiyaçlarının karşılanması ve yaşlanmaya yönelik kaygılarla

yakından ilişkili olduğunu belirtmiştir. Çalışmada, yüksek benlik saygısının başarılı yaşlanmada olumlu bir rol oynadığı, yaşlanma kaygısının ise yaşamdan alınan doyum azalttığı ve benlik saygısıyla yakından ilişkili olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca bireylerin benlik saygısı düzeyleri arttıkça yaşlanma kaygılarının azaldığı ve bunun başarılı bir yaşlanma sürecine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Yawar vd. (2022), yaşam kalitesini etkileyen değişkenlerden biri olarak yaşlanma kaygısını el aldıkları çalışmalarında iki değişken arasında benlik saygısının aracı rolünü incelemiş ve bireylerin benlik saygısı düzeyleri ile yaşlanma kaygıları arasında negatif yönlü bir ilişki bulgulamışlardır. Çalışmada katılımcıların benlik saygısı arttıkça yaşlanma kaygısının azaldığı vurgulanmıştır. Benton vd. (2007) yaşlanma kaygısıyla ilişkili olarak ölüm kaygısını inceledikleri çalışmalarında, benlik saygısı ile yaşlılığa yönelik kaygı arasında anlamlı bir ilişki saptamışlardır. Benlik saygısındaki artışın, bireylerin yaşlılığa dair duydukları kaygıyı azalttığı; bu durumun da yaşlı bireylere karşı duyulan yakınlık düzeyini artırdığı belirlenmiştir. Bu bulgular ile çalışmamızdan elde ettiğimiz sonuçların uyumlu olduğu ifade edilebilir. Bu bulgular ile farklı olarak Taşdemir (2020), gençlerde yaşlanma kaygısı, yaş ayrımcılığını ve yaşam doyumunu araştırdığı çalışmasında, benlik saygısı ile yaşlanma kaygısı arasında pozitif yönlü bir ilişki bulmuştur. Elde edilen farklı sonuçların seçilen örneklem, yaş, cinsiyet gibi demografik değişkenlerin etkisi, kullanılan ölçüm araçları gibi faktörlerden kaynaklanabileceği düşünülebilir. Gelecekte yapılacak yeni araştırmaların bu faktörleri ayrıntılı bir şekilde inceleyerek benlik saygısı ile yaşlanma kaygısı ve yaşlılara karşı kolektif yakınlık arasındaki ilişkilere ışık tutabileceği öngörülmektedir.

Öz Yeterlik ve Kendini Sevme alt ölçeklerinin Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı, İlişkisel Yaşlanma Kaygısı alt ölçekleri arasında negatif yönde orta şiddetli; Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık alt ölçeğiyle ise negatif yönlü zayıf bir ilişki bulunmuştur. Elde edilen bu bulgulardan hareketle bireylerin kendini sevme ve öz yeterlik düzeyleri yükseldikçe kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısı ve ilişkisel yaşlanma kaygısı düzeylerinin azaldığı yaşlılara karşı kolektif yakınlık düzeylerinin ise arttığı söylenebilir. Nitekim Sinop (2020) çalışmasında, bireylerin kendini sevme düzeylerindeki artışın, psikolojik dayanıklılık düzeylerini olumlu yönde etkilediği bulmuştur. Çalışmamızda da buradan hareketle kendini sevme düzeylerinin beraberinde bireylerin psikolojik dayanıklılıklarını artırıp bireylerin stres düzeylerini azaltarak yaşlanma kaygısı düzeylerini azaltıcı yönde etkilemiş olabileceği düşünülmüştür.

Literatüre bakıldığında öz yeterlik ile yaşlanma kaygısını inceleyen çeşitli çalışmalara rastlanmıştır. Örneğin Park (2018) yürüttüğü araştırmada yüksek öz yeterlik düzeyinin düşük yaşlanma kaygısı ile ilişkili olduğunu saptamıştır. Ayrıca Park (2018) yüksek öz yeterlik düzeyinin başarılı yaşlanma ile de ilişkili olduğunu tespit etmiştir. Orta yaş yetişkinlerde yaşlanma kaygısının araştırıldığı başka bir çalışmada ise yaşlanma kaygısı ile öz yeterlik arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmuş olup benlik saygısı düzeyinin artması yaşlanma kaygısını azalttığı saptanmıştır (Suh ve Choi, 2013). Cho (2020) öz yeterlik ve yaşlanma kaygısını değişken olarak incelediği çalışmasında ise öz yeterlik düzeyinin yaşlanma kaygısının yordayıcısı olduğu ve negatif yönde etki ettiğini bulgulamıştır. Çalışmamızda

da elde edilen bulgular ile bu araştırmaların sonuçlarının uyumlu olduğu düşünülmüştür. Yüksek öz yeterlik ve kendini sevme düzeylerinin, bireylerin psikolojik dayanıklılıklarını artırarak yaşlanmanın getirdiği çeşitli değişimlere daha uyumlu ve kabul edici bir yaklaşım geliştirmelerine katkı sağladığı; bu durumun da yaşlanma kaygısını azaltabileceği ifade edilebilir (Sinop, 2020).

TCAÖ ile Kişisel İçselleştirilmiş Yaşlanma Kaygısı ve İlişkisel Yaşlanma Kaygısı alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık alt ölçeği açısından ise pozitif yönde oldukça düşük düzeyde bir ilişki saptanmıştır. Bu alt ölçekte yüksek puanların, bireylerin yaşlılara karşı kolektif yakınlığının düşük olduğunu gösterdiği dikkate alındığında, bireylerin toplumsal cinsiyet algısı olumlu yani daha eşitlikçi hale gelmesiyle yaşlılara karşı kolektif yakınlıklarının azaldığı söylenebilir. Yaşlılara yönelik olarak ayrımcılığın ve çeşitli stereotiplerin olması özellikle medyada sıklıkla yaşlı bireylerin yük, ekonomik tehdit gibi olumsuz imgelerle anılması bireylerin yaşlılara yönelik yakınlıklarını etkilemiş olabilir (Müftüler, 2018). Toplumsal olarak genç kalmaya verilen değer ile bireyler eşitlikçi olsa dahi yaşlı bireylere karşı mesafelenerek toplumsal beklentilere uyma eğiliminde olabilmektedir (Akdemir, Çınar ve Görgülü, 2007). Tıpkı dünyada olduğu gibi ülkemizde de sanayileşme ve kentleşme ile gerçekleşen değişim aile yapısını etkilemekte (Atila, 2006), modernleşen toplum beraberinde bireyci anlayışı getirebilmekte bu durum da aile ilişkilerinin zayıflamasına; aile üyesi yaşlılara karşı uzaklaşmaya sebep olabilmektedir (Ünal, 2019). Bu bulgulardan hareketle toplumsal cinsiyet algısındaki eşitlikçi değişim, bazen geleneksel toplumsal normların aşılmasına yol açabildiği söylenebilir. Yaşlılar, bu geleneksel normların temsilcileri olarak görülebilmekte ve dolayısıyla toplumsal cinsiyet algısındaki değişim, yaşlılara karşı daha az yakınlık duygusuna neden olabileceği ifade edilebilir. Nitekim Özkul ve Kalaycı (2015)'ya göre aile yapısındaki değişimlerle birlikte yaşlıların statüsü ve rollerinde önemli dönüşümler yaşanmıştır. Geleneksel toplumlarda aileyi temsil eden ve ilişkileri yönlendirme gücüne sahip olan yaşlılar, modern toplumda bu otoritelerini kaybetmiş ve statüleri daha çok sembolik bir anlam taşır hale gelmiştir.

Literatüre bakıldığında yaşlanma kaygısında toplumsal cinsiyet çalışılan oldukça az sayıda çalışmaya rastlanmıştır (McConatha vd., 2004; Shavazi, Hosseini, Ariaei Gohar ve Ranjbaran, 2022). Amerikalı ve Türk katılımcıların yaşlanma kaygısının karşılaştırıldığı bir çalışmada kadınlar erkeklere göre daha yüksek düzeyde yaşlanma kaygısı bildirmiş; araştırmacılar bunun kaynağının ise toplumsal cinsiyete dayalı farklılık olduğunu vurgulamıştır. Gençliğin özellikle çekicilik ve olumlu niteliklerle ilişkilendirilmesi nedeniyle genç kalma baskısının kadınlar üzerinde daha yoğun olduğu ve kadınların yaşlılığa dair ayrımcılığa daha fazla maruz kaldığı belirtilmiştir. Tüm bu faktörlere ek olarak kültürel yaşamdaki gençliğin devamlılığına dair kadınlara yönelik baskıların, kadınların benlik saygısını da olumsuz yönde etkilediği vurgulanmıştır (McConatha vd., 2004). Shavazi vd. (2022) toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve yaşlanma kaygısı arasındaki ilişkiyi araştırdıkları çalışmada bireylerin yaşlanma kaygısı düzeyleri ile algıladıkları ve deneyimledikleri toplumsal cinsiyet eşitsizliği arasında anlamlı düzeyde ilişki bulunmuştur. Elde edilen bulgulara göre toplumsal cinsiyet eşitsizliğini daha çok hisseden kadınların yaşlanma kaygısı düzeyleri de artmaktadır. Çalışmamızda toplumsal

cinsiyet algısı ile yaşlanma kaygısı arasında anlamlı düzeyde bir ilişki tespit edilmemiş olup bu sonucun verilerin online toplanması kaynaklı olarak daha çok büyükşehirlerde yaşayan kişilere ulaşılması, örneklem grubunun özellikleri, ölçme araçları ve farklı demografik değişkenler kaynaklı olarak ortaya çıkmış olabileceği düşünülmüştür.

Yordayıcılık analizi bulguları incelendiğinde toplumsal cinsiyet algısı ve benlik saygısı bağımsız değişkenleri bir bütün olarak kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısını ve ilişkisel yaşlanma kaygısını anlamlı düzeyde etkilediği saptanmıştır. Fakat çoklu regresyon modeli incelendiğinde İBBSÖ benlik saygısı total puanının tek yordayıcı değişken olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Yaşlılara Karşı Kolektif Yakınlık alt ölçeği puanlarını TCAÖ ve İBBSÖ benlik saygısı total puanının anlamlı düzeyde yordadığı saptanmıştır. Düşük düzeyde olsa toplumsal cinsiyet algısının olumlu yönde artış yaşlılara karşı kolektif yakınlığı azaltırken, benlik saygısındaki artış yaşlılara karşı kolektif yakınlıkta arttırıcı yönde etkisi olduğu ifade edilebilir. Nitekim Lee'nin (2021) yaptığı araştırmada self düzenleme, sağlık durumu, benlik saygısı ve yaşlanma kaygısı arasındaki ilişkiler incelenmiş ve benlik saygısının, yaşlanma kaygısını diğer değişkenlere kıyasla en güçlü şekilde yordadığı tespit edilmiştir. Del Villar (2014) Filipinli bireylerle benlik saygısı ve yaşlılığa dair tutumları araştırdığı çalışmasında ise bireylerin benlik saygısı düzeylerinin yaşlanmaya karşı tutumlarında etkili olduğunu, benlik saygısı arttıkça yaşlanmaya karşı daha olumlu tutum sergilendiğini tespit etmiştir. Hem bu araştırmaların sonuçları hem de çalışmamızda elde ettiğimiz bulgulardan farklı olarak Taşdemir (2020) yaptığı çalışmada bireylerin benlik saygısı düzeyleri arttıkça yaşlanma kaygılarının da arttığı bunun ise benlik saygısı yüksek bireylerin olumlu ve gururlu hissetmeye daha çok ihtiyaç duyabileceği dolayısıyla yaşlanmanın getirdiği çeşitli fiziksel, zihinsel ve bağımsızlık kaygı gibi durumlarla alakalı olarak daha yüksek yaşlanma kaygısı bildirmiş olabileceklerini belirtmiştir.

Bireyin içinde yaşadığı toplumun cinsiyete dair atıflarının farkında olması hem kendilerine hem de yaşamlarına yönelik bakış açılarına olumlu yönde etki etmektedir. Özellikle kadınların toplumsal cinsiyete dair eşitsizliklerin kendileri üzerindeki baskısının farkında olmaları toplumsal cinsiyette eşitlikçi bir anlayışın gelişmesinde önemli bir katkısı bulunmaktadır. Bireylerin toplumsal cinsiyete dair ayrımcılıkların farkında olmaları benlik saygısı düzeylerini arttırabilmektedir (Çetin, 2021). Literatürde daha çok kadın katılımcılarla yapılan araştırmalar dikkati çekmektedir. Örneğin Ayçiçek (2020) kadınlarda toplumsal cinsiyet ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında iki değişken arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit etmiştir. Ayçiçek (2020)'e göre kadınların toplumsal cinsiyet algılarının olumlu ve eşitlikçi olması yaşadıkları deneyimleri anlamlandırmalarında kolaylık sağlamakta bu da beraberinde psikolojik iyi oluş durumlarını olumlu yönden etkilerken benlik saygılarını da yükseltmektedir. Selçuk (2021), kadın katılımcılarla yaptığı çalışmada geleneksel cinsiyet tutumlarının benlik saygısı üzerinde olumsuz etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Lennon ve Rudd (1994) göre daha eşitlikçi cinsiyet rolü tutumlarına sahip kadınların geleneksel tutumları benimseyenlere göre daha yüksek özsaygıya sahip olmaları muhtemeldir. Bu tutumlar, kadınları kültürel bağlamda beklenen güzellik idealinin olumsuz etkilerinden koruyarak, akademik başarı,

kişisel ilişkiler, kariyer ve kişilik gibi farklı alanlarda özsaygı kazanmalarına yardımcı olabilir. Farklı olarak Kaya (2023) sosyal çalışmacı katılımcılarla yaptığı çalışmasında bireylerin toplumsal cinsiyet eşitliğine inanç düzeyleri ile benlik saygısı arasında negatif bir ilişki olduğunu bulmuştur. Çalışmanın bulgularına göre bireylerin toplumsal cinsiyet eşitliğine inanma düzeyleri arttıkça benlik saygısı düzeyleri düşmektedir. Kaya (2023) çalışmasında, toplumsal cinsiyet algısı açısından kadınların erkeklere kıyasla daha eşitlikçi bir bakış açısına sahip olduklarını ancak benlik saygılarının daha düşük olduğunu belirtmektedir. Bu araştırmalardan farklı olarak çalışmamızda toplumsal cinsiyet algısı ile benlik saygısı, öz yeterlik ve kendini sevmeye arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu sonuç, literatürdeki bulgularla farklı gibi görünse de örneklemin kültürel yapısı, bireylerin toplumsal cinsiyetle ilgili algı ve deneyimlerinin çeşitliliği gibi faktörlerden etkilenmiş olabileceği düşünülmüştür. Ayrıca toplumsal cinsiyet algısının bireylerin benlik saygısı üzerinde doğrudan bir etkisi olmayabileceği daha farklı psikolojik süreçlerin bu ilişkiyi şekillendirebileceği de bir olasılık olarak değerlendirilebilir. Bu farklı bulguların ışığında toplumsal cinsiyet algısının benlik saygısı üzerindeki etkilerini daha iyi anlayabilmek için daha geniş ve özellikle daha kent dışı alanları da kapsayıp kültürel çeşitlilik gösteren örneklerle yapılan araştırmalara ihtiyaç olduğu ifade edilebilir. Ayrıca, toplumsal cinsiyet algısı ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi etkileyen diğer psikolojik faktörlerin de daha ayrıntılı bir şekilde incelenmesi, bu konuda daha kapsamlı sonuçlara ulaşılmasına olanak sağlayacaktır.

Sonuç olarak bu çalışmada toplumsal cinsiyet algısı ve benlik saygısının yaşlanma kaygısı ile ilişkisi, ana ve alt değişkenler düzeyinde incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre benlik saygısı ile kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısı, ilişkisel yaşlanma kaygısı ve yaşlılara karşı kolektif yakınlık arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Katılımcıların benlik saygısı arttıkça kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısı ve ilişkisel yaşlanma kaygısı düzeylerinde azalma, yaşlılara karşı kolektif yakınlıklarında ise artış gözlemlenmiştir. Ayrıca benlik saygısının alt boyutları olan öz yeterlik ve kendini sevmeye düzeyleri ile kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısı, ilişkisel yaşlanma kaygısı ve yaşlılara karşı kolektif yakınlık arasında benzer bir ilişki ortaya çıkmıştır. Katılımcıların öz yeterlik ve kendini sevmeye düzeyleri arttıkça içselleştirilmiş yaşlanma kaygısı ve ilişkisel yaşlanma kaygısı azalırken yaşlılara karşı kolektif yakınlıklarının arttığı ortaya konmuştur. Benlik saygısının bireylerin kendi yaşlanma süreçleriyle ilişkili ve yaşlılıkta olası yaşayacakları dışlanma durumlarına dair kaygılarına karşı bir koruma sağladığı söylenebilir. Bu sonucun benlik saygısının yaşlanma kaygısının etkilerini hafifletici bir rol üstlendiğini ve kişilerin yaşlanma sürecine dair algılarını daha olumlu bir şekilde şekillendirmelerine yardımcı olabileceğini gösterdiği ifade edilebilir. Öte yandan, toplumsal cinsiyet algısı ile kişisel içselleştirilmiş yaşlanma kaygısı ve ilişkisel yaşlanma kaygısı arasında herhangi bir ilişki tespit edilmemiş ancak toplumsal cinsiyet algısı daha eşitlikçi olan katılımcıların yaşlılara karşı kolektif yakınlıklarının azaldığı görülmüştür. Bu bulgulardan hareketle benlik saygısının yaşlanma kaygısının yönetilmesinde önemli bir faktör olduğu ancak toplumsal cinsiyet algısının bu ilişkiyi belirlemede sınırlı bir etkisi olduğu söylenebilir. Bu nedenle yaşlanma

kaygısının azaltılması ve yaşlılara yönelik toplumsal tutumların iyileştirilmesi için benlik saygısının güçlendirilmesinin önemi vurgulanabileceği düşünülmüştür.

Literatür incelendiğinde toplumsal cinsiyet algısı, benlik saygısı ve yaşlanma kaygısı değişkenlerini bir arada inceleyen bir çalışmaya hem yabancı hem de yerli literatürde rastlanmamıştır. Bu bağlamda yapılan çalışmanın sonuçlarının literatürdeki eksikliği doldurması, toplumsal cinsiyet ve benlik saygısı değişkenlerine yaşlanma bağlamında bakması açısından önemli olduğu söylenebilir. Yaşlanma kaygısını konu alan çalışmaların oldukça kısıtlı olması dolayısıyla bu değişkenin dahil edildiği yeni çalışmalar yapılmasının literatüre katkısının büyük olduğu düşünülmektedir. Örneğin, gelecekteki çalışmalarda bireylerin bilişsel esneklik düzeylerinin yaşlanma kaygısı üzerindeki etkisi önemli bir araştırma konusu olabilir. Yaşlanmayı kaçınılmaz bir değişim süreci olarak gören ve bu değişikliklere uyum sağlayabilen bireylerin, yaşlanma kaygısının daha düşük olup olmadığı incelenebilir. Bunun yanı sıra duygusal faktörlerin yaşlanma kaygısı ile nasıl bir etkileşim içinde olduğu da araştırılabilir. Duygusal farkındalığı yüksek ve duygularını sağlıklı bir şekilde düzenleyebilen bireylerin yaşlanma sürecine dair daha az kaygı duyup duymadığı incelenebilir. Bu öneriler doğrultusunda gelecekte yapılacak çalışmalar, yaşlanma kaygısının bilişsel ve duygusal yönleriyle daha kapsamlı bir şekilde ele alınmasına katkı sağlayabilir. Ayrıca kişisel deneyimlerin önemli yer tuttuğu yaşlanma sürecinde yaşlanma kaygısını daha iyi anlayabilmek adına derinlemesine görüşmeler yapıp nitel yöntemler tercih edilerek yeni araştırmalar yürütülebilir. Toplumsal cinsiyet bağlamında kadın ve erkeklerin yaşlanma deneyimleri ve yaşlanma kaygıları farklı demografik değişkenler ışığında daha detaylı incelenebilir. Çalışmamızın önemli sınırlılıklarından biri verilerin çevrimiçi yolla toplanmasıdır. Yapılacak yeni çalışmalarda daha geniş bir örneklem ve coğrafyaya ulaşılarak farklı sonuçlar elde edilebilir.

Sonuç olarak bu çalışmada ulaşılan sonuçlar, dahil edilen örneklem ve kullanılan ölçekler ile sınırlıdır. Daha büyük bir örneklem ve farklı ölçme araçları ile yeni çalışmalar yürütülmesi bu çalışmadan elde edilen sonuçların geçerliliğinin test edilmesi adına önemli olduğu söylenebilir.

ARAŞTIRMAYA İLİŞKİN ETİK BİLGİLER

Bu çalışma için T.C. Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulunun 28.03.2023 tarihli toplantısı sonucunda 63 sayılı kararı ile onay alınmıştır.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

ÇATIŞMA BEYANI

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Aging anxiety, which had been neglected in the past, has gained increasing significance in recent years due to the aging global population. It is defined as the concerns or fears individuals experience about aging (Lasher & Faulkender, 1993; Lynch, 2000). One of the key factors influencing aging anxiety is society itself, and various studies have shown that individuals' perspectives on aging differ according to gender (Cummings, Kropf & DeWeaver, 2000; McConatha et al., 2004; Stein, 1995). According to Canatan (2012), the differences between men and women in the aging process cannot be explained solely by biological factors; the disadvantaged social position of women also plays a determining role during this period. Gender roles are related to the expectations and responsibilities attributed to men and women, while gender perception reflects how femininity and masculinity are shaped within a society (Özdemir, 2019). In society, age and gender are produced together in a constant interaction and mutually shape each other (Pamuk, 2018).

Another variable examined in this study is self-esteem, which refers to individuals' positive or negative attitudes toward themselves (Yıldırım, 2016). According to Tafarodi and Swann (1995), self-esteem consists of self-liking and self-competence. During the aging process, self-esteem may play a role in increasing aging anxiety due to various influencing factors (Bergman & Bodner, 2022). In their study involving individuals before old age, Bergman and Bodner (2022) found a significant relationship between self-esteem and aging anxiety, suggesting that high self-esteem may mitigate this anxiety.

Research has shown that aging anxiety can be a contributing factor in the development of psychological issues such as stress, eating disorders, depression, and disturbances in body image (Bodner, Bergman, Shiloh-Levin & Hoffman, 2021; Bergman & Segel-Karpas, 2011; Gendron & Lydecker, 2016; Harris & Dolinger, 2003; Watkins, Coates & Ferroni, 1998). In this context, understanding the relationship between gender perception, self-esteem, and aging anxiety is considered important for evaluating the psychological and social effects individuals face during the aging process. Questioning gender norms and adopting approaches that support self-esteem may promote a more positive perspective on aging. Furthermore, this study aims to guide future research by revealing the interaction between these variables. As a result, this study aims to examine the relationship between gender perception, self-esteem, and aging anxiety in individuals between the ages of 18-65.

Methods

In this study, a predictive correlational research design was used to examine the relationships between variables and to predict one variable based on another (Büyüköztürk et al., 2014). The study population consisted of adults aged 18 to 65 living in Turkey. Individuals within this age range who had at least a primary school education and voluntarily agreed to participate were included in the study. A convenience sampling method, which provides a practical and goal-oriented approach due to its accessibility, was employed (Gürbüz & Şahin, 2014). Based on a 5% margin of error, the

appropriate sample size was calculated to be 384, which was accepted as sufficient to represent the population (Erdoğan, 2020). The data collection process was carried out online via Google Forms, and analyses were carried out with the data of 410 volunteer participants who met the inclusion criteria. In this study, we used the Socio-Demographic Information Form, the Perception of Gender Scale (TCAÖ), the Two-Dimensional Self-Esteem Scale (İBBSÖ) consisting of Self-Liking and Self-Competence subdimensions, and the Relational Aging Anxiety Scale (İYKÖ), which includes the subscales of Personal Aging Anxiety, Relational Aging Anxiety, and Collective Affinity for Older People.

Results

When the findings were examined, negative and moderate correlations were found between the total score of the Two-Dimensional Self-Esteem Scale (İBBSÖ) and the subdimensions of aging anxiety. The subscales of self-liking and self-competence showed significant negative and moderate correlations with both personal aging anxiety and relational aging anxiety. This suggests that individuals' personal and social anxieties related to aging decrease as these two dimensions of self-esteem increase. Additionally, both subscales were negatively and weakly correlated with collective affinity for older people, indicating that as self-esteem increases, the tendency to be distant from the elderly may decrease.

In contrast, no significant relationship was found between the Perception of Gender Scale (TCAÖ) and personal aging anxiety and relational aging anxiety; only a very weak positive correlation was observed with the subdimension of collective affinity for older people. No significant relationship was found between Perception of Gender Scale (TCAÖ) and the total or subscale scores of Two-Dimensional Self-Esteem Scale (İBBSÖ).

The analysis found that the total scores of the Perception of Gender Scale (TCAÖ) and the Two-Dimensional Self-Esteem Scale (İBBSÖ) significantly predict the subdimensions of Personal Aging Anxiety and Relational Aging Anxiety. İBBSÖ and TCAÖ explain 22% of the Personal Aging Anxiety subscale and 23% of the Relational Aging Anxiety subscale variance. Furthermore, in the analysis of the Collective Affinity for Older People subscale, İBBSÖ and TCAÖ explain 8% of the variance in this subscale. A one-unit increase in İBBSÖ leads to a 0.101 unit decrease, while a one-unit increase in TCAÖ leads to a 0.033 unit increase in the Collective Affinity for Older People subscale.

Discussion and Conclusion

This study examined the relationships between gender perception, self-esteem, and aging anxiety. The analyses revealed a negative and moderate relationship between self-esteem and both personal and relational aging anxiety, as well as a weak relationship with collective affinity for older adults. These findings suggest that as self-esteem increases, aging anxiety decreases, and collective affinity for older increases. Similar results have been reported in the literature (Bergman & Bodner, 2022; Cho, 2020; Yawar et al., 2022). However, Taşdemir (2020) also suggested that the relationship between self-esteem and aging anxiety could be positive in her study. These discrepancies may be

attributed to sample characteristics and the measurement tools used. We expect future research to provide greater clarity on the relationships between self-esteem and aging anxiety by examining these factors in more depth.

In this study, it is found that as levels of Self-Liking and Self-Competence increase, personal and relational aging anxiety decreases while collective affinity for older increases. The findings are consistent with previous research indicating a negative relationship between self-liking, self-competence and aging anxiety (Park, 2018; Suh & Choi, 2013). Moreover, higher levels of self-liking, self-competence are thought to enhance individuals' psychological resilience, enabling them to approach the changes associated with aging in a more adaptive and accepting manner, which may, in turn, help reduce aging anxiety (Sinop, 2020).

In the study, no significant relationship was found between gender perception and personal or relational aging anxiety; however, a weak positive relationship was identified between gender perception and collective affinity for older adults. This finding suggests that a shift toward a more egalitarian gender perception may be associated with a decreased collective affinity for older individuals. Discrimination and negative stereotypes toward older individuals—particularly their portrayal in the media as burdens or economic threats—may reduce people's sense of collective affinity for older (Müftüler, 2018). The high societal value placed on staying young can lead even those with egalitarian views to distance themselves from older individuals to conform to these expectations (Akdemir, Çınar & Görgülü, 2007). The processes of industrialization and urbanization have transformed family structures, fostering individualism, which in turn may increase emotional distance from elderly family members (Atila, 2006; Ünal, 2019). In this context, the shift toward a more egalitarian perception of gender may inadvertently weaken feelings of affinity toward older individuals, often associated with traditional social norms.

Shavazi et al. (2022) found a significant relationship between perceived gender inequality and aging anxiety. Their findings indicated that women who perceived greater gender inequality also reported higher levels of aging anxiety. In our study, however, no significant relationship was found between gender perception and aging anxiety. This result may be attributed to factors such as the online nature of data collection, which likely reached individuals living predominantly in metropolitan areas, sample characteristics, the measurement tools used, and other demographic variables.

When we examined the literature, we did not find any study from national or international sources that simultaneously examined the variables of gender perception, self-esteem and aging anxiety. In this context, the results of the this study are considered important as they address a gap in the literature and offer a perspective on gender perception and self-esteem within the framework of aging anxiety. Given the limited research on aging anxiety, incorporating this variable into future studies is valuable. Cognitive flexibility and emotional awareness may be important factors influencing aging anxiety and should be further investigated. Additionally, qualitative research could provide deeper insight into personal experiences of aging. The study's main limitation is the online

data collection and the predominantly urban sample. Therefore, future studies with larger and more diverse samples are needed to enhance the generalizability and validity of the findings.

KAYNAKÇA

- Akdemir, N., Çınar, F., ve Görgülü, Ü. (2007). Yaşlılığın Algılanması Ve Yaşlı Ayrımcılığı. *Türk Geriatri Dergisi*, 10(4), 215-222.
- Akın, A. (2007). Toplumsal cinsiyet (gender) ayrımcılığı ve sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26, 1-9.
- Akpınar, Ö. (2021). *Üniversite öğrencilerinin yaşlılık tutumlarının ölçülmesi İstanbul Üniversitesi örneği* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Altınova, H. H., ve Duyan, V. (2013). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik Güvenirlik Çalışması. *Toplum Ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 9-22.
- Atila, S., (2006). *Toplumsal Değişmenin Aile Ve Yaşlılar Üzerine Etkisi İstanbul'daki Beş Huzurevinde İnceleme* (Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ayçiçek, V. (2020). *Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Algısı, Psikolojik İyi Oluş ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkiler*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Benton, J. P., Christopher, A. N., & Walter, M. I. (2007). Death anxiety as a function of aging anxiety. *Death Studies*, 31(4), 337-350.
- Bergman, Y. S., & Bodner, E. (2022). Aging anxiety in older adults: The role of self-esteem and meaning in life. *GeroPsych: The Journal of Gerontopsychology and Geriatric Psychiatry*, 35(4), 196–201.
- Bergman, Y. S., & Segel-Karpas, D. (2021). Aging anxiety, loneliness, and depressive symptoms among middle-aged adults: *The moderating role of ageism*. *Journal of Affective Disorders*, 290, 89-92
- Bodner, E., Bergman, Y. S., Shiloh-Levin, S., & Hoffman, Y. S. (2021). The interactive effect of aging anxiety and age awareness on meaning in life and psychological distress: A moderated mediation model. *Current Psychology*, 1-10
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- Campbell, J. D. (1990). Self-esteem and clarity of the self-concept. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(3), 538–549
- Canatan, A. (2012). Yaşlılar ve Toplum. Bacanlı, H., ve Terzi, Ş. I. (Eds.). *Yetişkinlik ve yaşlılık: Gelişimi ve psikolojisi*. İstanbul:Açılım kitap.
- Cho, J. H. (2020). The Influence of Self-Efficacy, Self-Esteem, Aging Anxiety on Successful Aging in Middle-Aged Women. *Medico-Legal Update*, 20(1). 2265-2270.

- Cummings, S. M., Kropf, N. P. & DeWeaver, K. L. (2000). Knowledge of and attitudes toward aging among non-elders: Gender and race differences. *Journal of Women & Aging*, 12, 77-91.
- Çay, M., Yanardağ, U., & Zubaroğlu Yanardağ, M. (2023). Adaptation of relational aging anxiety scale into Turkish. *Archives of Health Science Research*, 10(2), 87-93. Doi: 10.5152/ArcHealthSciRes.2022.22035.
- Çetin, İ. (2021). *Engelli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı, Yaşam Doyumu ve Benlik Saygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı, İstanbul.
- Del Villar, C. (2014). Correlations among attitudes about aging, willingness to communicate, communication satisfaction, and self-esteem of Filipino elders. *Journal of Media and Communication Studies*, 6(9), 150-160.
- Doğan, T. (2011). Two-dimensional self-esteem: Adaptation of the self-liking/self-competence scale into Turkish: A validity and reliability study. *Education and Science*, 36(162), 126-137.
- Doğan, T. & Eryılmaz, A. (2013). An examination of the relationships between two-dimensional self-esteem and subjective well-being. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 33(1). 107-117
- Erdoğan, C. (2020). Bilimsel anketler için örneklem sayısı hesaplama programı (excel). *Akdeniz Üniversitesi Akademik Bilgi Sistemi*. Erişim adresi: <http://aves.akdeniz.edu.tr/caner/dokumanlar>
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. Sage.
- Gendron, T. L., & Lydecker, J. (2016). The thin-youth ideal: Should we talk about aging anxiety in relation to body image?. *The International Journal of Aging and Human Development*, 82(4), 255-270.
- Gendron, T., Inker, J. K., Andricosky, R., & Zanjani, F. (2020). Development of the relational ageism scale: Confirmatory test on survey data. *International Journal of Aging & Human Development*, 90(3), 281-296.
- Göktürk, M., Okuyan, B., & Yaşayan, G. (2021). Yetişkinlerde Yaşlanma Karşıtı Ürün Kullanımının ve Yaşlanma Kaygısının Değerlendirilmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 11(2), 214-220.
- Gürbüz, S., & Şahin, F. (2014). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. *Ankara: Seçkin Yayıncılık*, 271.
- Harris, L. A., & Dollinger, S. M. C. (2003). Individual differences in personality traits and anxiety about aging. *Personality and Individual Differences*, 34(2), 187-194.
- Irmak, H. S., ve Artan, T. (2018). Feminist Gerontoloji Bağlamında Yaşlılığın Kadınsallaşması. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5 (2), 236-243.
- Kaya, B. G. (2023). *Sosyal Çalışmacıların Mesleki Rollerine İlişkin Uygulamaları Yapma Sıklıkları ile Bu Uygulamalardaki Algıladıkları Başarı Düzeylerinin Benlik Saygılarına Etkisinde Toplumsal*

- Cinsiyet Algısının Aracı Rolü* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Kim, Y. J., Jung, Y. W., & Lee, S. J. (2021). The Relationship between Age Anxiety and Successful Aging in Middle-Aged Koreans: The Triple Mediating Effect of Social Support, Self-Esteem, and Life Satisfaction. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 12(3), 3454-3466.
- Kim, S. Y., & Lee, J. I. (2007). A study on aging anxiety, depression, and self-esteem of middle-aged people. *Journal of Korean Academy of Fundamental Nursing*, 14(1), 103-109.
- Lasher, K. P., & Faulkender, P. J. (1993). Measurement of aging anxiety: Development of the anxiety about aging scale. *The International Journal of Aging and Human Development*, 37(4), 247-259.
- Lee, J. S. (2021). Self-regulation, interpersonal relationships, self-esteem and aging anxiety in Middle-Aged adults. *Annals of the Romanian Society for Cell Biology*, 25 (1), 799-804.
- Lennon, S. J., & Rudd, N. A. (1994). Linkages between attitudes toward gender roles, body satisfaction, self-esteem, and appearance-management behaviors in women. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 23, 94-117.
- Lynch, S. M. (2000). Measurement and prediction of aging anxiety. *Research on aging*, 22(5), 533-558.
- McConatha, J. T., Hayta, V., Rieser-Danner, L., McConatha, D., & Polat, T. S. (2004). Turkish and US attitudes toward aging. *Educational Gerontology*, 30(3), 169-183.
- Müftüler, H. G. (2018). Modern Toplumda Yaş Ve Yaşlı Ayrımcılığı. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 181-214.
- Önol, A. (2013). *Grandparent-grandchild relationships in an aging Turkey: An investigation of intergenerational contact and aging anxiety (Master Thesis)*. İstanbul Bilgi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Özdemir, H. (2019). Toplumsal Cinsiyet Perspektifinde Erkeklik Ve Kadınlık Algısı: Bir Alan Araştırması. *Asya Studies*, 4(10), 90-107.
- Özkul, M., & Kalaycı, I. (2015). Türkiye'de Yaşlılık Çalışmaları. *Journal of Sociological Studies/Sosyoloji Konferansları*, 52 (2), 259-290.
- Pamuk, D. (2018). Yaş ve Toplumsal Cinsiyetin Kesişimselliği: Toplumsal Cinsiyeti Oluşturma ve Yaşı Oluşturma. *Senex: Yaşlılık Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 74-84.
- Park, J. H. (2018). The effects of social Support, self-efficacy on aging anxiety of the middle-aged women. *Journal of the Korea Academia-Industrial cooperation Society*, 19(10), 569-577.
- Saxena, R., & Shukla, A. (2016). Gender and age related differences in anxiety about aging. *The International Journal of Indian Psychology*, 3(4), 12-26.
- Selçuk, S. (2021). *Kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları açısından bağlanma stili, kadına yönelik şiddet tutumu ve benlik saygısının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

- Shavazi A. M. T., Hosseini, M., Ariaei Gohar, G., & Ranjbaran, A. (2022). Aging, Anxiety and Inequality: The Relation between Anxiety about Aging and Gender Inequality among Women in Shiraz City (Iran). *Elderly Health Journal*, 8(2), 60-67.
- Sinop, M. (2020). *Ergenlerde psikolojik dayanıklılığın yordayıcısı olarak kendini sevmeye ve öz yeterliliğin rolü* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Slevec, J., & Tiggemann, M. (2010). Attitudes toward cosmetic surgery in middle-aged women: Body image, aging anxiety, and the media. *Psychology of women quarterly*, 34(1), 65-74
- Stein, S. (1995). *Fears about personal aging: Age and gender variations*. [Unpublished master's thesis] Simon Fraser University, Burnaby. British Columbia, Kanada.
- Suh, S. R., & Choi, H. J. (2013). Aging anxiety and related factors of middle-aged adults. *Korean Journal of Adult Nursing*, 25(4), 464-472.
- Tafarodi, R. W., & Swann, W. B. (1995). Self-liking and self-competence as dimensions of global self-esteem: Initial validation of a measure. *Journal of Personality Assessment*, 65, 322-342.
- Tafarodi, R. W. & Swann, W. B. (2001), Two-dimensional self-esteem: Theory and measurement. *Elsevier Personality and Individual Difference*, 31, 653-673.
- Taşdemir, N. (2020). Young group identification and motives as predictors of ageism, aging anxiety, and life satisfaction. *The Journal of Genetic Psychology*, 181(5), 375-390.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (t.y.) 18-65 yaş nüfus. Erişim tarihi: 01.11.2022, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuc-lari-2021-45500-adresinden-erişildi>.
- Ünal, V. (2019). Modernleşme Sürecinde Yaşlılık Düşüncesini Değiştiren Olgular-Toplumsal Yaşamın Kiyısında Kalan Yaşlılar. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 43(2), 275-298.
- Watkins, R. E., Coates, R., & Ferroni, P. (1998). Measurement of aging anxiety in an elderly Australian population. *The International Journal of Aging and Human Development*, 46(4), 319-332.
- Wu, Y., Mulkens, S., & Alleva, J. M. (2022). Body image and acceptance of cosmetic surgery in China and the Netherlands: A qualitative study on cultural differences and similarities. *Body image*, 40, 30-49
- Yawar, R., Khan, S., Rafiq, M., Fawad, N., Shams, S., Navid, S., Khan, M.A., Taufiq, N., Touqir, A., Imran, M. & Butt, T.A. (2022), "Aging is inevitable: understanding aging anxiety related to physical symptomology and quality of life with the mediating role of self-esteem in adults", *International Journal of Human Rights in Healthcare*, 1-31.
- Yıldırım, S. (2016). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve toplumsal cinsiyet tutumlarının flört şiddetine yönelik tutumlarına etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe University Institute of Medical Sciences, Ankara.